

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 657

van **FREYA VAN DEN BOSSCHE**

datum: 24 mei 2017

aan **JO VANDEURZEN**

VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

Kindermisbruik en -verwaarlozing - Kind-check en hulplijn 1712

In 2016 werden er 10.062 nieuwe kinderen aangemeld bij de Vlaamse Vertrouwenscentra Kindermishandeling, waarbij een op de drie meldingen ging over emotionele mishandeling of verwaarlozing. Niet elk geval van misbruik of verwaarlozing wordt echter gemeld. Experts schatten dat het cijfer veel lager ligt dan het werkelijke voorkomen van kindermisbruik.

Om de opmerkzaamheid van professionals te verhogen wordt de kind-check geïntroduceerd, een systeem van duidelijke afspraken en stappen voor hulpverleners, die zelf vaak al de eerste signalen van mishandeling kunnen opsporen. Dit systeem moet worden ingezet in meerdere hulp- en dienstverlenende sectoren waar een alertheid voor verontrustende situaties van kinderen van belang is. Het gaat om een geheel van afspraken en stappen die een professional kan zetten, vertaald in praktische instrumenten zoals vragenlijsten over het ouderlijk functioneren en over de veiligheid van kinderen, of een poster met de verschillende stappen en online ondersteuning.

Daarnaast wordt de hulplijn 1712 geëvalueerd, een aanspreekpunt voor burgers met vragen over geweld, misbruik en kindermishandeling.

1. Dit jaar worden de eerste krijtlijnen van de kind-check uitgezet in Vlaanderen.
Hoe zal deze inbedding verlopen en wat is de timing ervan?
2. De kind-check wil hulpverleners alert maken voor de vraag of er bij hulpverleningssituaties kinderen betrokken zijn. Ik meen hieruit op te maken dat het kind al in de hulpverlening moet zitten.
Hoe bereikt de minister met deze methodiek kinderen die niet in de hulpverlening zitten?
3. Wat gebeurt er concreet na de kind-check? Heeft de minister zicht op hoeveel tijd er tussen de melding en de opgestarte hulp zit?
4. Wanneer mogen we de resultaten van de evaluatie van 1712 verwachten en welke initiatieven worden genomen om de bereikbaarheid en bekendheid te verhogen?

ANTWOORD

op vraag nr. 657 van 24 mei 2017

van **FREYA VAN DEN BOSSCHE**

1. De contouren voor een Vlaamse implementatie van de kind-check worden momenteel bepaald in samenspraak met het Steunpunt WVG en het werkveld. Er zal in eerste instantie een concrete doorvertaling voor de sector Geestelijke Gezondheidszorg worden gemaakt. De filosofie en het handelingsprotocol van de kind-check bieden sterke troeven voor deze sector in Vlaanderen bij het samen inzetten op preventie en detecteren van verontrusting en het centraal stellen van het kind-perspectief en relatieperspectief tussen ouder en kind. Het ligt hierbij voor de hand dat de concrete uitwerking en toepassing moeten vorm krijgen vanuit een Vlaamse context, met uitdrukkelijke aandacht voor Integrale jeugdhulp en een ketenaanpak intrafamiliaal geweld en kindermishandeling.

Er zal worden aangesloten bij het concrete hulpverleningsaanbod in de diverse settings van de GGZ. Daarbij zal ook rekening worden gehouden met bestaande netwerken en recente evoluties binnen de GGZ, o.a. lopende acties rond vroegdetectie en -interventie, de reorganisatie van de eerstelijnszorg in Vlaanderen, werken met kinderen van ouders met een psychische kwetsbaarheid (KOPP/KOAP), BelRAI Screener en dergelijke meer.

Voor de implementatie is een aantal deelfasen voorzien, die worden opgevolgd door een ruime stuurgroep met vertegenwoordiging vanuit wetenschap, Vlaamse overheid, werkveld en gebruikers. Voor het geheel wordt 150.000 euro uitgetrokken.

In een eerste fase moet tot een Vlaamse onderbouwing en basisversie worden gekomen. Dit zal vervolgens worden vertaald naar de diverse sectoren binnen Geestelijke Gezondheidszorg en er moet worden geconcretiseerd hoe dit best wordt geïmplementeerd en gemonitord. Hierin zal het Steunpunt WVG een trekkende rol spelen. Zij zullen concreet nagaan welke bijsturing nog nodig is om een Vlaamse basisversie van de Kind-check te realiseren, uit welke uitgewerkte tools dit moet bestaan, en hoe de uitrol er precies moet uitzien. Hiervoor worden tien maanden voorzien, waarin de aansluiting bij de Vlaamse realiteit en betrokkenheid van het werkveld erg belangrijke aspecten zijn.

In een tweede fase moeten de tools worden ontwikkeld. Er wordt reeds ruimte voorzien voor de ontwikkeling van een website met concrete producten, en ruimte voor affiches en folders.

Eens de materialen zijn ontwikkeld, zal in een derde fase de uitrol per sector gebeuren. Dit impliceert een aantal opdrachten:

- Infocampagne
- Vormingsmomenten nodig om de Kind-check toe te passen en reflectiemomenten
- Monitoring en evaluatie

Voor de uitvoering van fase 2 en 3 worden de gesprekken momenteel opgestart. De trekkende rol komt in de eerste plaats bij de Vertrouwenscentra Kindermishandeling die over een bijzondere expertise en voorkennis beschikken inzake verontrusting en kindermishandeling. De VK hebben als kernopdracht de sensibilisering van de samenleving voor de problematiek van kindermishandeling, alsook de inhoudelijke en

praktijkgerichte ondersteuning van de diverse partners in het werken met verontrusting en kindermishandeling. Dit zijn belangrijke troeven voor de ontwikkeling, implementatie en verdere opvolging, en verspreiding van de kind-check in verscheidene sectoren.

Tevens wordt nagegaan hoe de ervaring en expertise vanuit Nederland kan worden ingebracht, en hoe kan worden ingehaakt op een lopend Europees onderzoek rond de kind-check.

2. Tijdens de conferentie "De Toekomst Is Jong" van vorig jaar is duidelijk gesteld dat het omgaan met verontrusting een gedeelde zorg voor iedereen in de maatschappij is. En dus ook van de professional die niet rechtstreeks het kind waarover verontrusting zou kunnen zijn als cliënt heeft. Dat kan als de oorspronkelijke hulpvraag slechts één van de kinderen, of zelfs enkel de ouders betreft. Het klopt dus niet dat het kind waarover verontrusting kan zijn in de hulpverlening moet zitten. Het is andersom, het instrument moet juist dienen om kinderen die niet in de hulpverlening zitten in het vizier te brengen. Het moet dus een handvat zijn ter ondersteuning voor professionals die niet rechtstreeks met kinderen werken waarover de (mogelijke) verontrusting gaat, maar met de ouders of nabije zorgfiguren. Je kan daarbij denken aan hulpverleners in de geestelijke gezondheidszorg, medewerkers van justitie en politie, sociaal werkers, spoed- en huisartsen, OCMW, ...

Die ondersteuning is nodig omdat het vaak een complexe aangelegenheid is. Omgaan met verontrusting gaat hand in hand met handelen in onzekerheid en handelingsverlegenheid om veel redenen. De beschikbaarheid van informatie en resultaten van wetenschappelijk onderzoek, duidelijke verwachtingen (maatschappelijk en regelgevend waar nodig), competenties, ervaring, mogelijkheid tot overleg, inzichten en werkinstrumenten kunnen een belangrijke bijdrage leveren om in te zetten op verontrusting.

Daarom heeft de conferentie het voorbeeld uit Nederland naar voren geschoven, namelijk het werken met de zogenaamde 'kind-check'. Deze benadering is in Nederland onderbouwd met onderzoek, zorgvuldig uitgewerkt voor diverse sectoren en opgenomen in de regelgeving. Momenteel wordt ook in andere Europese landen zoals Noorwegen, Zwitserland, IJsland en Zweden hiermee aan de slag gegaan.

De reden waarom de kind-check zicht richt op de volwassenhulpverlening, maar ook spoeddiensten, justitie en politie en dergelijke meer is omdat uit onderzoek geweten is dat de ouder- of gezinsproblematiek een impact kunnen hebben op de veiligheid van kinderen. Zodat van bij de start aandacht wordt besteed aan het kindperspectief, wat de impact van de 'ouderproblematiek' kan zijn en of de kinderen veilig zijn. Het gaat om veiligheid in de brede zin van het woord: fysieke veiligheid, welzijn, ontwikkeling en gezondheid.

De kind-check is dus veeleer een soort handelingsprotocol (=geheel van afspraken over stappen die moeten gezet worden) dat ten eerste een extra alertheid installeert t.a.v. kinderen en de relatie ouder-kind, en ten tweede professionals ondersteunt bij hun handelen in onzekere en vaak complexe situaties van verontrusting en kindermishandeling.

De kind-check moet er dus vooral toe leiden dat professionals het gesprek aangaan met hun cliënten vanuit hun hulpverlenende houding en samen tot oplossingen komen. Het primaire doel is de juiste hulp organiseren. Slechts in een aantal gevallen zal dit leiden tot een melding bij andere instanties zoals gemandateerde voorziening, politie of parket.

3. Aangezien de kind-check nog niet in voege is zijn er uiteraard ook nog geen cijfers over de uitvoering.

4. De inspecties werden begin mei afgerond. Ondertussen zijn de verslagen en vertaald in een plan van aanpak dat in oktober voorgesteld werd op de stuurgroep 1712. Momenteel wordt dit plan van aanpak omgezet in concrete acties met timing: het blijvend investeren in het verhogen van de bekendheid, de kwaliteitsbewaking van het huidige aanbod en het uitbreiden van de bereikbaarheid zijn hierbij de belangrijkste doelstellingen.